10 ГАДОЎ КІРАВАННЯ ПУЦІНА. ШТО АДБЫВАЕЦЦА СЁННЯ Ў РАСІІ?

НЕЯК незаўважана прайшло дзесяць гадоў, як наша суседка-Расія ўступіла ў прынцыпова новую фазу свайго развіцця: на змену ліберальнаму, хоць і не заўсёды выверанаму курсу, які праводзіўся пад кіраўніцтвам прэзідэнта Ельцына, прыйшло нешта новае. Хоць, насамрэч, як адзначаюць многія аналітыкі — і расійскія, і замежныя — новым гэта назваць ніяк нельга. Гэта, хутчэй, яшчэ незабытае старое, якое, здавалася б, назаўсёды было адрынута расійскім грамадствам. Але ж яно вярнулася. Пра тое, што адбываецца ў сённяшняй Расіі, расказваюць у толькі што выдадзенай кнізе «Пуцін. Вынікі. 10 гадоў» яе аўтары Барыс Нямцоў і Уладзімір Мілаў. Днямі аўтары прэзентавалі экспертны даклад, прысвечаны вынікам 10-годдзя кіравання У. Пуціна. Даклад па сваёй сутнасці — выкрыццё міфаў пуцінскай прапаганды, якую льюць расіянам у вушы з экранаў дзяржаўнага ТБ.

Такім чынам, за дзесяць гадоў кіравання Пуціна:

1. Карупцыя дасягнула катастрафічных памераў. Расія па ўзроўні хабарніцтва знаходзіцца сярод самых адсталых афрыканскіх краін і займае 146-е месца ў рэйтынгу Transparency International.

2. Расія губляе каля паўмільёна грамадзян у год з-за вельмі нізкай працягласці жыцця, звышсмяротнасці ад алкагалізму і нізкага ўзроўню аховы здароўя.

3. За дзесяць гадоў сыравінная залежнасць краіны толькі пагоршылася. Калі экспарт сыравіны ў 2000 годзе складаў усяго 44 працэнты ў агульным аб'ёме экспарту краіны, то ў 2010 годзе — ужо 65 працэнтаў.

4. Дэградуе дарожная сетка. З-за высокай карумпаванасці ў дарожным будаўніцтве штогадовы ўвод дарог за дзесяць гадоў скараціўся ўдвая.

5. За дзесяць гадоў колькасць тэрактаў вырасла больш чым у 6 разоў. Выбухі ў маскоўскім метро 29 сакавіка 2010 года паказалі, што расійскія спецслужбы відавочна не здольныя прадухіліць тэрор не толькі ў краіне, але нават паблізу галоўнага офіса ФСБ на Лубянцы. Арыентацыя на карумпаваныя кланы Каўказа прывяла да фактычнай страты кантролю над паўночнакаўказскімі рэспублікамі, пры гэтым федэральная ўлада працягвае іх датаваць на ўзроўні $5—6 млрд у год.

6. Выдаткі бюджэту на спецслужбы перавышаюць выдаткі на ахову здароўя і адукацыю, разам узятых, у 3 разы. Сумарная колькасць супрацоўнікаў спецслужбаў пераваліла за 2 млн, удвая перавысіўшы колькасць асабовага складу арміі. Такога не было нават у савецкі час.

7. За гады кіравання Пуціна сацыяльнае расслаенне ў краіне вырасла на 15 працэнтаў. У крызісны 2009 год колькасць доларавых мільярдэраў падвоілася, пры гэтым 18,5 млн чалавек жывуць за рысай беднаты, беспрацоўе дасягнула ўзроўню ў 9 працэнтаў, а зарплаты бюджэтнікаў замарожаныя.

8. На фоне дэфіцытнага бюджэту і паўсюднай галечы ажыццяўляюцца шматмільярдныя аферы: зімовая Алімпіяда ў субтропіках; газаправоды «Паўночны паток» і «Паўднёвы паток», а таксама «Алтай»; правядзенне саміту АТЭС на востраве Рускі.

9. Спустошаны Пенсійны фонд. Яго дэфіцыт — больш за трыльён рублёў. У сувязі са старэннем насельніцтва і скарачэннем колькасці працуючых на 1 млн чалавек у год перспектывы сумныя — улады гатовыя павялічыць падаткі, павялічыць пенсійны ўзрост.

А сімвалам світанку і заходу «нацыянальнага лідара» стануць бясконцыя няўдалыя пускі ракеты «Булава», якая на старце выглядае грацыёзна і велічна, а пры ўзлёце рассыпаецца на кавалкі.

Адразу пасля прэзентацыі даклада «Пуцін. Вынікі. 10 гадоў» адбылася рэакцыя пуцінскай вертыкалі.

Спачатку ў выніку DDOS-нападу быў абрынуты сайт, на якім быў змешчаны даклад. Затым у Санкт-Пецярбургу затрымалі 100-тысячны тыраж даклада.

Але гэтым справа не скончылася.

Літаральна ўчора супрацоўнікі спецслужбаў затрымалі яшчэ 100 тысяч асобнікаў даклада ў друкарні.

Замест таго, каб спрачацца, палемізаваць з высновамі даклада, аспрэчваць яго палажэнні, даказваць сваю эфектыўнасць, вырашылі «дзейнічаць па-пуцінску».

Парушаючы канстытуцыйнае права грамадзян на інфармацыю, вырашылі, як у старыя добрыя часы, апазіцыйную літаратуру ліквідаваць.

Прычына — у дакладзе дадзены з лічбамі і фактамі праўдзівыя вынікі кіравання Пуціна.

Расіянам кажуць, што пабудавалі эфектыўную дзяржаву, а насамрэч за дзесяць гадоў кіравання ўзровень карупцыі дасягнуў жахлівых памераў (на ўзроўні самых адсталых афрыканскіх краін). Ім даказваюць, што нараджальнасць расце, а смяротнасць падае — насамрэч, пры Пуціне Расія губляе больш як паўмільёна чалавек у год. Ім кажуць, што ён перамог алігархаў і беднату — у сапраўднасці мільярдэраў у краіне больш за 60, а бедных — 20 мільёнаў. Ім даводзяць, як Пуцін уціхамірыў Каўказ і перамог тэрор — насамрэч, за дзесяць гадоў яго кіравання колькасць тэрактаў вырасла ў шэсць разоў, а каўказскія рэгіёны, атрымліваючы шматмільярдныя датацыі, апынуліся па-за расійскім прававым полем.

Гэта праўда, якую, па меркаванні Пуціна, расіяне ведаць не павінны.

Адгэтуль — дзеянні сілавікоў.

Пазіцыя ўлады адначасова і недарэчная.

Арышты і канфіскацыі толькі прыцягваюць грамадскую ўвагу да даклада і яго зместу. Аўтарам задаюць пытанне, а навошта яны, улады, гэта робяць, калі ёсць даклад у інтэрнэце. Адказ у тым, што інтэрнэтам актыўна карыстаюцца ў Маскве, Пецярбургу і іншых буйных гарадах, але ў большасці расійскіх рэгіёнаў гэта па-ранейшаму экзотыка і людзі, акрамя афіцыёзных тэлеканалаў і газет, іншых крыніц інфармацыі не маюць. Так што распаўсюджванне друкаванага даклада ў рэгіёнах — рэальная пагроза рэжыму.

Дзіўная рэакцыя людзей на арышты тыражоў.

У Піцеры стаў распаўсюджвацца даклад у самвыдаўскім выкананні — друкуюць з сайта. На вокладцы напісана «Выраблена ў рэжыме самвыду і распаўсюджваецца бясплатна». Відаць, што прыклад Піцера — толькі пачатак. Яго аўтары ніяк не думалі, што іх даклад паўторыць лёс «Кантынента» і «Хронікі бягучых падзей».

Падрыхтаваў Антон ЗАПОЛЬСКІ.

КАНСТЫТУЦЫЙНАЯ НЕРАЗБЯРЫХА

У Кіргізіі зноў рэферэндум. Складваецца ўражанне, што правядзенне ўсенародных рэферэндумаў — нацыянальнае хобі кіргізаў — так іх шмат адбылося на працягу вельмі кароткага адрэзку гісторыі.

У 2006 годзе Асноўны Закон Кіргізіі змяняўся двойчы — у лістападзе, пад ціскам масавых мітынгаў апазіцыі ў сталіцы. Але 30 снежня канстытуцыя пад уздзеяннем прапрэзідэнцкіх сілаў ізноў была зменена ў бок значнага ўзмацнення паўнамоцтваў кіраўніка дзяржавы. Аднак потым Канстытуцыйны Суд Кіргізіі прызнаў нелегітымным працэс прыняцця парламентам лістападаўскай і снежаньскай канстытуцый. У выніку краіна вярнулася да Асноўнага закона ад 2003 года. Ведаеце, некалькі канстытуцый на працягу некалькіх гадоў — гэта занадта. Бо кожны раз народу прапаноўвалася нешта новае і нязвыклае. Так, на адносна нядаўнім усенародным рэферэндуме па новым праекце Канстытуцыі, які прайшоў па прапанове яшчэ тады паўнамоцнага прэзідэнта Курманбека Бакіева (за ходам галасавання сачылі 130 міжнародных назіральнікаў у складзе 17 дэлегацый) прапаноўвалася абранне парламента выключна па партыйных спісах. Колькасць дэпутацкіх месцаў меркавалася павялічыць да 90 замест 75. Бакіеў таксама прапанаваў прэм'ерміністра прызначаць па рашэнні партыі, якая набярэ больш за палову мандатаў. Калі такой не будзе, то прэзідэнт, значылася ў праекце Канстытуцыі, можа абраць любую з прадстаўленых у парламенце партый і даручыць ёй фарміраванне ўрада.

Цяпер вось яшчэ адзін чарговы праект Асноўнага Закона Кіргізіі быў прапанаваны электарату. Сумнеўна, што большасць выбаршчыкаў змаглі ўнікнуць у яго новаўвядзенні. Асабліва ў раёнах, якія прыходзяць у сябе пасля пагромаў, пажараў і масавых забойстваў мірнага насельніцтва. Становішча ў самых пацярпелых ад беспарадкаў гарадах Ошы і Джалал-Абадзе была набліжана да надзвычайнай — там парадак у час правядзення рэферэндуму забяспечвалі каля 7,5 тысячы супрацоўнікаў міліцыі. Каб прыцягнуць на выбарчыя ўчасткі як мага больш людзей перад рэферэндумам, новыя ўлады пайшлі на істотныя паслабленні. Дазволілі, напрыклад, галасаваць не толькі не па месцы прапіскі, а наогул без дакументаў. Праўда, праціўнікі новай улады Кіргізіі (іх прыхільнікі Розы Атунбаевай называюць «дэструктыўнымі элементамі») сцвярджаюць, што мела месца так званае карусельнае галасаванне. Гэта, калі на аўтобусах з участка на ўчастак вазілі людзей, у якіх «згарэлі» дакументы і тыя былі вымушаны выконваць свой грамадзянскі абавязак без прад'яўлення пашпарта.

Аптымістычныя рэляцыі з Бішкека са спасылкай на Цэнтральную выбарчую камісію па правядзенні выбараў і рэферэндумаў (ЦВК), сведчаць аб падтрымцы насельніцтвам намаганняў часовага ўрада Розы Атунбаевай, які ініцыяваў правядзенне ў мінулую нядзелю рэферэндум па Канстытуцыі. «За», як паведаміла яшчэ да абеду ў панядзелак ЦВК, прагаласавалі 90,86 % выбаршчыкаў (каля 1,67 млн чалавек), супраць — 7,82 % (145 тысяч чалавек). Яўка склала 70 працэнтаў.

Не выключаю, што потым лічбы падрастуць. Тым, хто 7-8 красавіка здолеў арганізаваць у Кіргізіі маштабныя беспарадкі, хутка і зладжана пературварыць іх ва ўзброены бунт быццам даведзеных да апошняй рысы насельнікаў, якія адразу згуртаваліся ў атрады баевікоў, і з іх дапамогай захапіць уладу, думаецца, не вялікі клопат наладзіць «правільны» падлік галасоў. У стабільных краінах з векавымі дэмакратычнымі традыцыямі і законапаслухмяным насельніцтвам нярэдка здараюцца сюрпрызы ў час і галасавання і ў час падліку галасоў. А ў Кіргізіі, дзе аўтамат Калашнікава — лепшы сябра чалавека, нешта слаба верыцца, што ўсё прайшло як і належыць пры галасаванні.

Чакаецца, што афіцыйныя вынікі канстытуцыйнага рэферэндуму будуць абвешчаныя да канца гэтага тыдня. Можна быць упэўненым, што лічбы абавязкова будуць на карысць часавага ўрада Розы Атунбаевай, за прадстаўленне ёй паўнамоцтваў прэзідэнта пераходнага перыяду на пэўны тэрмін. Ды і не ў лічбах справа. Галоўнае, каб наступіў мір і эканамічная стабільнасць у яшчэ пакуль ахопленай жахам пасля ўзброеных канфліктаў краіне. Каб новы праект Канстытуцыі па пераходзе ад прэзідэнцкай да парламенцкай формы кіравання, моцнае абмежаванне паўнамоцтваў прэзідэнта — да статусу англійскай каралевы (і чамусьці пры гэтым прэзідэнцкі тэрмін павялічаны з пяці да шасці гадоў) і не зусім зразумелае скасаванне канстытуцыйнага суда супакоілі, накармілі і далі дах над галавой пацярпелым ад беспарадкаў людзям. Каб «калашы» нарэшце пайшлі на пераплаўку, а Асноўны Закон набыў непахіснасць і імунітэт да частага рэдагавання. Хоць гэта толькі спадзяванні, у якіх мінімальныя шанцы. Гэты эксперымент з рэформай Канстытуцыі не ўспрымаюць нават тыя кіраўнікі дзяржаў, якія спачатку ў кіргізскім бунце ўбачылі станоўчыя моманты. На саміце Вялікай дваццаткі ў Таронта прэзідэнт Расіі Дзмітрый Мядзведзеў шчыра сказаў, што не ўяўляе, як у Кіргізіі будзе рэалізоўвацца ідэя парламенцкай рэспублікі. На яго думку, у цяперашнім стане Кіргізія можа распасціся, паведаміла BBC.

Сапраўды, пытанне аб мэтазгоднасці правядзення рэферэндуму і наступнай радыкальнай змены канфігурацыі палітычнай улады краіны даволі спрэчнае. Упэўнены, на яго дакладна не адкажуць і прыхільнікі народнага галасавання. Зразумець аўтараў новай Канстытуцыі можна: ім трэба было нейкім чынам легалізаваць звяржэнне закона абранага прэзідэнта, атрымаць прызнанне ў свеце. І тут самае лепшае выйсце — пераход да новай формы ўлады ў Кіргізіі парламенцкага кіравання дзяржавай, вядома, пры падтрымцы большасці народа.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Этнаскарбонка

Чым больш ізаляваны этнас, тым больш ён далікатны

По крыві чалавека можна чытаць яго мінулае і рабіць прагнозы на будучыню. Доктар біялагічных навук, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Аляксей МІКУЛІЧ на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў вывучаў генетычныя і морфафізіялагічныя прыкметы (колер вачэй і валасоў, смакавая адчувальнасць да фенілціякарбаміду, абваласенне сярэдніх фалангаў пальцаў на руках, форма вушных ракавін і іншыя) беларускіх вяскоўцаў і жыхароў памежных тэрыторый. Генетычныя і антрапалагічныя маркёры Аляксей Ігнатавіч параўноўваў з археалагічнымі даследаваннямі, звесткамі, сабранымі мовазнаўцамі і фалькларыстамі. Усё выдатна накладалася адно на другое: там, дзе розняцца дыялекты, традыцыі, фальклор, назіраецца і пэўная падобнасць насельнікаў пэўных мясцовасцяў па крыві. У вёсках абмен генамі адбываўся пераважна паміж мясцовымі карэннымі жыхарамі, у той час як гарады былі больш адкрытыя прытоку генаў звонку. Аляксей Ігнатавіч узгадвае нават са свайго маленства, як розніліся яго аднавяскоўцы і не такія далёкія суседзі з Палесся: «Часам у палешукоў здараліся няўдобіцы, яны пехатой ішлі ў нашу мясцовасць, каб нешта мяняць на прадукты. Яны былі апранутыя зусім па-іншаму, гаварылі на сваім дыялекце і мы іх успрымалі, як «нетутэйшых». Пра тое, што беларусы ў асноўным трымаліся сваёй мясцовасці могуць сведчыць архівы, ці... могілкі (вяскоўцы шанавалі продкаў і памяталі сваіх дзядоў аж да пятага калена)». І сёння, дзякуючы вёскам, адкуль у асноўным у сярэдзіне мінулага стагоддзя папаўняліся гарады, назіраецца высокая стабільнасць беларускага генафонду. На падставе банка звестак, сабраных антрапагенетыкам, вырысоўваецца свая самабытная гісторыя беларускага этнасу, у аснове якога прысутнічаюць даслаўянскія балцкія папуляцыі і дагістарычныя палеапапуляцыі на поўначы.

У крыві зашыфравана гісторыя

— У расійскай прэсе ставіцца пад сумненне канцэпцыя агульнага паходжання ўсходніх славян, маўляў, антрапалагічныя і генетычныя даследаванні паказваюць, што гэтыя народы непадобныя паміж сабой. І што насельнікі сучаснай Расійскай федэрацыі бліжэй да туркаў і фіна-ўграў. Ці пагодзіцеся вы з гэтай думкай?

— У рускіх сапраўды бурліць турэцкая і фінская кроў, што звязана з гісторыяй гэтай краіны. Даследаванні, якія праводзіў я, сведчаць, што ў крыві насельнікаў Беларусі мангалоідная кампанента амаль не сустракаецца, што гаворыць пра тое, што наш край не зведаў татара-мангольскага панавання. Больш за тое, як у маіх, так і ў даследаваннях расійскіх генетыкаў прасочваецца, што агульная тэндэнцыя зменлівасці ў межах беларускай тэрыторыі мае накірунак з поўдня на поўнач, а для расійскай — з захаду на ўсход. Сабраны мной матэрыял антрапагенетычных маркёраў па Беларусі і памежных тэрыторыях быў перададзены ў Лабараторыю генетыкі чалавека Інстытута агульнай генетыкі імя М.І. Вавілава. На карце, створанай на аснове генетычных даследаванняў, прасочваецца, што «этнічнае воблака» беларусаў даволі кампактнае, расійскае — вельмі размытае, прычым у цэнтры расійскіх папуляцый назіраецца большая падобнасць з фіна-ўгорскімі этнасамі, чым са славянскімі. Так, беларусы і руская падобныя па культуры, мове (што дарэчы, можна змяніць за некалькі пакаленняў), але мы рознімся па генатыпе (а яго змяніць немагчыма). Таксама я ўдзельнічаў у даследаваннях, якія праводзілі палякі, па вывучэнні славянскага генафонду. Аказалася, што па інфармацыі, зашыфраванай у генах, беларусы значна бліжэй да сваіх заходніх суседзяў — палякаў Мазовіі. І гэта адпавядае гісторыі: рассяленне народаў ішло з захаду на ўсход, але далейшая «еўрапеізацыя» была спынена татара-мангольскім нашэсцем на тэрыторыю старажытнай Русі. Акрамя таго ДНК-маркёры здольныя перадаваць інфармацыю не толькі пра тое, у якім накірунку ішлі міграцыі, але і пра тое, як асядаў народ на пэўнай тэрыторыі. Сабраныя звесткі сведчаць пра генетычную непарыўнасць пакаленняў — так яшчэ можна «прачытаць» інфармацыю пра Вялікае Княства Літоўскае: сучасныя насельнікі тэрыторый, якія раней уваходзілі ў яго межы, падобныя па крыві.

— А наколькі беларусы блізкія да праэтнаса?

— Калі я ў Маскоўскім універсітэце абараняў свае кандыдацкую і доктарскую работы, вельмі ўразіў расійскіх вучоных. Мной на Палессі знойдзены вельмі рэдкія рэзусфактары. Пэўная ізаляванасць нашай тэрыторыі — жорсткія прыродныя ўмовы, недахоп зямлі для вядзення гаспадаркі ў балоцістай мясцовасці — спрыяла таму, што сюды не было іміграцыі, і, у сваю чаргу, садзейнічала таму, што тут этнас захоўваўся ў найбольш чыстым выглядзе. Тое ж самае можна сказаць і пра тэрыторыю ўкраінскага Палесся.

Чаму мы часта хварэем?

— Сучасныя бабулі заўважаюць, што іх дзеці не хварэлі так часта, як іх унукі. Ці можа гэта быць звязана з тым, што цяпер межы сталі больш адкрытымі (беларусы падарожнічаюць па ўсім свеце, плюс сюды прыязджае больш замежнікаў) і ў выніку да нас трапляюць новыя вірусы, якія раней тут не «гаспадарылі»?

— Чым больш ізаляваны этнас, тым больш ён далікатны. Прыстасаванасць да пэўнага асяроддзя фарміруецца, калі племя, этнас жыве на адной і той жа тэрыторыі, з адпаведнымі ўмовамі і, у тым ліку, хваробамі. На працягу многіх пакаленняў ён загартоўваецца, вычышчаюцца асобы, няздольныя выжываць у такім асяроддзі. Чаму у Азіі больш людзей з генам В (III група крыві), а ў Еўропе з генам А (II група крыві)? У гэтых месцах у мінулым існавалі ачагі эпідэмій воспы і чумы. У выніку адбору больш выжывала людзей з адпаведнымі групамі крыві. У абарыгенаў Аўстраліі, Палінезіі і індзейцаў Амерыкі, якія ў мінулым не перанеслі такія хваробы (але перахварэлі на нешта іншае), канцэнтрацыя групы О (I) дасягае амаль 100 працэнтаў. Апошняя эпідэмія воспы на Індастанскім кантыненце закранула ў асноўным людзей А (II) групы крыві, сярод памерлых ледзь не ўсе з гэтай групай. Нешта падобнае назіраецца і ў наш час, калі вірус грыпу часцей і больш жорстка закранае людзей з генам А. Так, звесткі генетыкі можна выкарыстоўваць пры прафілактыцы пэўных хваробаў, людзей з групы рызыкі прышчапляюць у першую чаргу, пры недахопе пэўных лекаў выдзяляюць іх людзям, якія больш успрымальныя да пэўнай хваробы.

— Перасяленне чыстых генетычна вяскоўцаў (бо яны бралі шлюбы ў асноўным з жыхарамі іх жа мясцовасці і на працягу многіх пакаленняў трымаліся адной і той жа зямлі) у гарады з больш генетычна разнастайным насельніцтвам магло адбіцца павелічэннем колькасці захворванняў?

— У выніку «змяшэння крыві» розных папуляцый, наадварот, фарміруецца генафонд, збалансаваны па набору і частотах генаў, якія забяспечваюць дастатковую выжывальнасць і большую супраціўляльнасць розным хваробам. Іншая справа, што само гарадское асяроддзе, экалогія здольныя ўплываць на генафонд. Натуральны адбор не перастаў дзейнічаць, хутчэй наадварот, зараз, у сувязі з пагаршэннем экалогіі, ён узмацніўся. Дзякуючы развіццю медыцыны зніжана дзіцячая смяротнасць, але этнас ад гэтага не становіцца мацнейшым, працягласць жыцця не стала большай, наадварот, яна памяншаецца (у Беларусі сярэдняя працягласць жыцця мужчын сёння складае 60 гадоў) і вырастае колькасць захворванняў. Напрыклад, толькі на працягу жыцця пакалення, якое жыве зараз (25—30 гадоў) у сувязі з назапашваннем адыходаў вытворчасці, радыеактыўным, хімічным забруджваннем і частата захворванняў падвоілася. З'явіліся новыя паталогіі. Нават лагапеды адзначаюць, што павелічэнне моўных праблем у дзяцей звязана з экалогіяй. А ў гарадах уздзеянне на арганізм чалавека мацнейшае, чым на вёсцы. І справа не толькі ў забруджаным паветры. Напрыклад, у гарадах сярэднесутачная і сярэднемесячная тэмпература на некалькі градусаў вышэйшая, чым у вёсках, летам яны ператвараюцца ў «астравы спякоты», задымленасць, павышаная стамляльнасць людзей аслабляе імунітэт, і людзі часцей прастуджваюцца. Накапленне хімічных рэчываў у паветры, вадзе і прадуктах харчавання спрыяе росту алергічных захворванняў, зніжэнне фізічнай актыўнасці адбіваецца на сардэчна-сасудзістай сістэме. Гараджане ў параўнанні з вяскоўцамі ў 2 разы больш пакутуюць ад захворванняў органаў кровазвароту і дыхання.

— Але што, на вашу думку, зараз можна зрабіць для захавання беларускага генафонду? Ну не прапагандаваць жа вяртанне ўсіх на вёску...

— А шкада. Сапраўды, самым лепшым варыянтам для захавання беларускага этнасу, здаровага пакалення было б адраджэнне вёскі. Але час, калі для яе захавання нешта можна было зрабіць, страчаны. Добра, што мне яшчэ ўдалося паспець сабраць гэтыя звесткі з лакальных папуляцый. А каб экалагічны ўціск на здароўе нацыі быў меншы, мне падаецца, найперш трэба зрабіць доступ да экалагічнай інфармацыі больш адкрытым.

Пад адкрытым доступам Аляксей Мікуліч разумее не раздзіманне праблем. Неабходна фарміраваць правільную культуру паводзінаў, каб не здаралася такіх «недарэчнасцяў», якія навуковец бачыў падчас сваіх камандзіровак пасля аварыі на ЧАЭС. Напрыклад, калі на забруджанай тэрыторыі трактарыст араў поле, а разам з ім у кабіне было яго маленькае дзіця! Альбо як у раёне, дзе мясцовае кіраўніцтва пасля таго, як даведалася пра тое, што на іх тэрыторыі адно з балот найбольш забруджанае, «каб менш фаніла», торф адтуль расцягвала і рассыпала па ваколіцах. Ці ён заўважыў рост захворванняў дзяцей у адным са, здавалася б, багатых раёнаў, што было звязана з... добрымі ўраджаямі: угнаенні выкарыстоўваліся без адпаведнага навуковага падыходу, без меры, што адбілася ў сваю чаргу на забруджванні пітной вады, глебы. Неабходна выконваць патрабаванні Орхускай канвенцыі, якая прынятая ў 1998 годзе і падпісана Беларуссю. Пэўныя механізмы ўжо распрацаваныя ў іншых краінах. За мяжой у крамах можна набываць больш дарагую, але экалагічна чыстую прадукцыю. Чаму б нам не пераймаць такія формы, калі людзі няхай за грошы, але змогуць выбіраць тое, што для іх і іх нашчадкаў лепш: бяспечныя прадукты, больш чыстыя раёны для пражывання, зоны для адпачынку?

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

Фестывалі

«Бусла» забралі «Ваўкі»

У Брэсце завяршыў работу сёмы рэспубліканскі фестываль беларускіх фільмаў. Бюджэт сёлетняга кінафоруму быў больш сціплым, чым у папярэднія гады, таму на адкрыццё не запрашалі расійскіх знакамітасцяў, як раней. Але ў рэшце рэшт не ў тварах сутнасць, хоць яны, несумненна, упрыгожылі б традыцыйную цырымонію. Фестываль беларускі, не раз гучала падчас фэсту, — то няхай глядач прывыкае ведаць свае імёны і твары.

Яшчэ да пачатку фэсту нямала чулася з розных бакоў скептычных меркаванняў як наконт агляду, так і беларускага кіно ў цэлым. Ды хочацца паставіць своеасаблівым аўтографам не толькі да сёмага «Бусла», але ўсяго айчыннага кінапрацэсу словы беларускага кінакрытыка Людмілы Саянковай, што былі сказаныя падчас закрыцця: «Наша кіно існуе... Мы дачакаемся тых часоў, калі вырвемся на сусветную кінапрастору і заявім пра сябе». Хацелася б, вядома, каб тыя запаветныя часы насталі ну хоць бы не праз доўгія дзесяцігоддзі. Некаторыя падставы спадзявацца на гэта прадэманстраваў сёлетні фестываль. Маладзейшае пакаленне рэжысёраў, якое было ў асноўным прадстаўлена, дэманструе прафесійную работу.

Журы аднадушна адзначала якасную беларускую анімацыю. Беларускую анімацыю, відаць, можна назваць яшчэ і нацыянальнай і глыбока патрыятычнай. Адны толькі назвы за сябе гавораць: «Аповесць мінулых гадоў», «Несцерка», «Беларускія прымаўкі», «Выцінанка-выразанка», «Музычная скарбонка». Цэлы шэраг з паказаных на фестывалі мультыплікацыйных праектаў на рознага ўзроўню міжнародных фестывалях быў адзначаны ўзнагародамі. А Міхаіл Тумеля, аўтар «Выцінанак...» і іншых фільмаў, калі атрымліваў заслужаныя дыпломы, вельмі дасціпна згумарыў, вымавіўшы ў мікрафон: «Бальшой вам чалавечаскі дзякуй». А як яшчэ пакпіць з арганізатараў, якія так многа гаварылі пра беларускае кіно, а падчас асноўных цырымоній акрамя надпісу на дыпломах слова беларускага не вымавілі?

У анімацыйнай праграме парадаваў гледача і мультыплікацыйны фільм «Птаха» Аляксандра Ленкіна — светлая гісторыя пра любоў і спагаду да птушкі. Сярод дакументальных стужак выдзяляецца шчымлівая гісторыя жыцця жанчыны з палескай вёскі Ульяны Мельнік. Зняты па сцэнарыі пінскага журналіста Вячаслава Ільянкова рэжысёрам Юрыем Гарулёвым фільм «Фатограф Ульяна» расказвае пра незвычайныя павароты жыцця звычайнай паляшучкі. Жанчына засталася ўдавою з двума малымі дзецьмі, муж загінуў на фронце. Каб выжыць, спачатку яна прадае карову і купляе швейную машынку, а потым набывае фотаапарат і становіцца фатографам на ўсю акругу. Вяскоўка-працаўніца з надзвычай творчай натурай жыве ў самай глыбінцы. Фільм пра яе, поўны лірызму і высокай публіцыстыкі, трымае гледача ад пачатку да канца. І гэта служыць доказам, што фільм добры.

У рамках кінафестывалю, хоць і па-за праграмай, прадэманстраваны вядомы ўжо фільм «Брэсцкая крэпасць». Ён адначасова паказаны і на кінафестывалі ў Маскве. Першыя водгукі на стужку маскоўскіх журналістаў я назвала б стрымана-станоўчымі.

Яшчэ адзін фільм, дзе прысутнічае тэма вайны, стаў галоўнай падзеяй брэсцкага фестывалю. «Ваўкі» Аляксандр Колбышаў паставіў па аповесці Аляксандра Чакменева. Твор быў напісаны яшчэ ў 60-я гады, але не толькі не ставіўся, нават не друкаваўся. Першы раз аповесць выйшла ўжо ў XXI стагоддзі. І вось беларускі рэжысёр узяўся зрабіць кіно. Сюжэт у многім тыповы для свайго часу. Галоўны герой Кірыл Палятаеў асуджаны пасля вайны за тое, што трапіў у палон. Яго вязуць з іншымі зняволенымі. І на адным з прыпынкаў вязень пазнае станцыю, што недалёка ад яго роднай вёскі. Ён уцякае, каб пабачыць жонку і дачку, уцякае ад кашмару зняволення. І трапляе ў новы кашмар. Бо адны яго землякі імкнуцца яму дапамагчы, іншыя хочуць выдаць, а пільны следчы НКУС учыняе цэлае паляванне. І вось уцякач, якому ўдалося вырвацца ад пагоні людзей, трапляе ў акружэнне зграі ваўкоў... Як сказаў старшыня журы фестывалю Пэтэр Сім, у фільме многа псіхалагізму. Сапраўды, тэма вайны, рэпрэсій тут выглядае не галоўнай. Галоўнае — перажыванні чалавека, яго адчуванне ў экстрэмальнай сітуацыі, а таксама паводзіны навакольных. Журы адзначала таксама ўдалую ігру акцёраў.

Фільму «Ваўкі» прысуджана Гран-пры фестывалю — «крыштальны бусел».

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Филиал «Центр «Белтехинвентаризация»

- Оценка оборудования и транспортных средств
- Оценка недвижимости и сетей всех форм собственности
- Независимая строительная экспертиза

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА 14 июля 2010 года

№ лота	Наименование объекта	Адрес объектов продажи	Начальная цена продажи, бел. руб.	Сумма задатка, бел. руб.
1	Универсальное энергетическое средство УЭС 2-250, г/н ЕА 5829	Калинковичский район, д. Казанск	110 689 344	5 534 000
2	Прицеп 2ПП4 без номера		1 028 556	51 400
3	Автомобиль ГАЗ-53 бензовоз, г/н АВ 2948-3		4 217 616	210 800
4	Автомобиль ЗИЛ ММЗ-554, г/н АВ 1564-3		9 325 224	466 000
5	Сеялка овощная СО-4,2		4 093 632	204 600
6	Охладитель ЦН-125		99 684	4 900
7	Протравливатель		2 274 768	113 700
8	Охладительная установка СА-1600		119 160	5 900
9	Плуг ПЛН 3-35		1 078 416	53 900
10	Культиватор		1 467 468	73 300
11	Сосуд Дюара		525 240	26 200
12	Разбрасыватель ПРТ-7		4 593 312	229 600
13	Петкус		2 314 908	115 700
14	Весы молочные		334 332	16 700
15	Ксерокс		63 216	3 000
16	Двигатель асинхронный марки 3Ф № 1		164 124	8 000
17	Двигатель асинхронный 3Ф № 2		164 124	8 000
18	Цистерна		3 820 068	191 000
19	Вагон-бытовка		1 005 480	50 200
20	Емкость металлическая 20м³		2 304 000	115 200
21	Емкость металлическая 75 м³		15 734 400	786 700
22	Электродвигатель 90кВт		2 904 000	145 200

Продавец имущества: Управляющий в деле о банкротстве ФХ «Савицкий В.В.»

Срок подачи заявления	**До 17.00 13 июля 2010 г.** по адресу: г. Гомель, ул. Красноармейская, 34/а
Дата, время, место проведения аукциона	**14 июля 2010 г. в 11.00** по адресу: г. Гомель, ул. Красноармейская, 34/а, Гомельское областное управление Филиал «Центр «Белтехинвентаризация» РУП «Жилкоммунтехника»
Номер р/с для перечисления залога	Р/с 3012035310012 в филиале ОАО «БПС-БАНК» по Минской области, код 331, УНП 102353509
Условие продажи	Без условий. Цены указаны с НДС. Шаг аукционных торгов – 10 %, вознаграждение – 5 % от цены продажи лота плюс публикация информационного сообщения
Условие пользования	Объекты продаются в собственность

1. Порядок проведения аукционных торгов устанавливает Законодательство Республики Беларусь.
2. В аукционе имеют право участвовать физические и юридические лица, индивидуальные предприниматели, при условии предоставления следующих документов:
   * Заявление; соглашение о правах и обязанностях сторон по установленной форме;
   * копия платежного поручения, подтверждающего внесение задатка в размере, указанном в извещении;
   * юридические лица должны предоставить – заверенные копии учредительных документов, индивидуальные предприниматели – заверенную копию свидетельства индивидуального предпринимателя.
3. При участии в торгах представителя предоставляются:

* для юридического лица – документ, подтверждающий полномочия представителя на участие в аукционе и подписание необходимых документов, паспорт представителя;

* для индивидуального предпринимателя – паспорт или иной документ, удостоверяющий личность, нотариально заверенная доверенность.

Дополнительная информация по тел.: (0232) 77 37 27, 77 52 87 (факс).

РУП «ВИТЕБСКИЙ ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ»

- оценка имущества (недвижимость, транспорт, оборудование, бизнес, вреда от залития, пожара и др.)
- организация и проведение аукционов

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «БЕЛРЕМСТРОЙСВЯЗЬ»

- здание административно-хозяйственное, инв. № 200/С-42497, пл. 589,0 кв.м, по адресу: Витебск, ул. 4-я Заслонова, 4А, начальная цена продажи с учетом НДС 139 980 545 руб., задаток 13 998 055 руб., для обслуживания здания выделен зем. участок пл. 0,0668 га. Официальное извещение опубликовано в газете «Звязда» № 35 от 25.02.2010.

Аукцион состоится **22 июля 2010 в 12.00** по адресу: г. Витебск, ул. Свидинского, 4. Заявления на участие в аукционе принимаются в рабочие дни с 8.00 до 17.00 по 21.07.2010 (включительно) по адресу: г. Витебск, ул. Свидинского, 4. Заключительная регистрация участников 22.07.2010 с 11.30 до 12.00 по месту проведения аукциона. Порядок участия и проведения аукциона опубликован на сайте www.Ocenka.by. Дополнительную информацию можно узнать у Организатора аукциона: **8 (0212) 435 435; 8 (029) 591 00 02.**

Утерянный бланк лицензии Министерства транспорта и коммуникаций Республики Беларусь № 02190/0478126 на имя Боркуна А.В. считать недействительным. Претензии принимаются в течение двух месяцев.

Телефон: 8 029 681 46 61.

Утерянные представительством Белгосстраха по Центральному району бланки страховых полисов по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2 РН серии БЛ с № 0748196 по № 0748198 считать недействительными.

кірмаш штотыднёвы рэкламны выпуск № 15 (640) аддзел рэкламы 287 17 79

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ПРАДАЕЦЦА

❒ Драўляны дом з газавым ацяпленнем, в. Высокая Ліпа, Нясвіжскі раён.
Тэл.: 8 029 985 84 21, (8 01770) 5 81 90.

❒ Дом у в. Рудаўка Нясвіжскага раёна. Газ, вада.
Тэл. 8 029 555 40 78.

❒ Супермлын, 4 кВт, 2000 кг/гадзіну.
Тэл.: 8 017 253 55 40, 637 70 54 (МТС), Алег.

❒ Капалка КТН-2В, новая, акучнік 5-корпусны, плуг 3-корпусны, рухавік Д-37, Д-240.
Тэл. 8 029 772 73 37.

❒ Вузлы агрэгаты МТЗ-80 у зборы, плугі 2-корпусны і 1-корпусны.
Тэл. 8 029 772 73 37.

❒ Кнігі з хатняй бібліятэкі: дзіцячыя, фантастыка, дэтэктывы.
Тэл.: 8 017 246 20 45, МТС 274 93 79.

❒ Зруб 4х6, крыты шыферам, чысты вугал, 13 вянцоў, танна. Шумілінскі раён.
Тэл.: МТС 590 61 86, 755 30 29.

❒ ВАЗ-2106, 1977 г.в.
Тэл. МТС 675 39 14.

ЗВЯЗДА

КУПОН ДЛЯ БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНАЙ АБ'ЯВЫ

Запоўніце разборліва, выражце і вышліце на адрас рэдакцыі: 220013 Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А. Тэлефон для даведак 287 17 79.

АБАВЯЗКОВЫЯ звесткі не для друку: ВАША ПРОЗВІШЧА, АДРАС, ХАТНІ ТЭЛЕФОН.

Пашпарт, серыя______ №__________ Выдадзены ______________

Подпіс ______________ Дата ________